

FOCUS

Netspar

Eind vorig jaar werd bekend dat onderzoeksnetwerk en maatschappelijk topinstituut Netspar een vervolgsubsidie van 14 miljoen euro zou krijgen van de overheid en de pensioen- en verzekeringssector. *e-data&research* liet zich voor deze aflevering in de reeks Focus informeren door wetenschappelijk directeur Arthur van Soest van Netspar, dat zich richt op de sociale en economische uitdagingen van de vergrijzende bevolking. Dit doet het door middel van onderzoek, onderwijs en kennisuitwisseling.

doen twaalf landen mee. Er worden rond dertigduizend personen geënquêteerd (in Nederland circa 2.500). De gegevens zijn via CentERdata in Tilburg gratis beschikbaar voor de onderzoeksweld. Daarnaast gebruikt Netspar voornamelijk de grote dataverzamelingen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zoals het Sociaal Statistisch Bestand en het Inkomenspanelonderzoek. Samen met het Centraal Planbureau en het CBS wordt onderzoek uitgevoerd naar de gevoeligheid voor financiële prikkels bij VUT-regelingen. Van Soest: 'We gebruiken de mogelijkheid om via Remote Access te werken, met aansluitingen onder meer in Tilburg, Rotterdam en Utrecht. Via het CBS kunnen we tegenwoordig ook gebruik maken van het Gezondheid Statistisch Bestand (GSB) waarmee weer hele nieuwe onderzoeksvragen te beantwoorden zijn.'

Voor de toekomst bestaat er volgens Van Soest 'een duidelijke behoefte aan longitudinale, internationaal vergelijkbare, paneldata die gekoppeld kunnen worden aan administratieve gegevens. Daarmee kunnen we mensen voor een langere periode volgen en beslissingen analyseren over de ouderdagsvoorziening, de participatie op de arbeidsmarkt en de rol van gezondheid in de sociaal-economische positie van mensen.'

Wetenschappelijk directeur Arthur van Soest van Netspar: 'Behoeft aan internationaal vergelijkbare paneldata.'

'Netspar is in april 2005 gestart', zegt Van Soest, 'nadat onze mededirecteur Lans Bovenberg in 2003 de Spinozaprijs won. De anderhalf miljoen euro die daarmee was gemoeid, is als startsubsidie gebruikt om het instituut van de grond te krijgen. Daarna konden we subsidie krijgen voor de periode 2005 - 2008. Uit de subsidie die nu beschikbaar komt vanuit overheid en bedrijfsleven, blijkt dat het instituut breed gedragen wordt, zowel binnen de wetenschap als de maatschappij. Hiermee kan Netspar in ieder geval tot april 2011 voortgezet worden.'

Thema's voor Netspar zijn bijvoorbeeld de economie van de vergrijzing, waarvoor een masterprogramma opgezet is, en de relatie tussen pensionering en gezondheid en het daaruit voortvloeiende arbeidsmarktgedrag. Netspar zet wetenschappelijk onderzoek uit en werkt nauw samen met verschillende universiteiten. Doelen zijn daarbij om sociale innovatie te stimuleren, een brug te slaan tussen de sociale wetenschappen en de financiële en publieke sectoren, een uitgebalanceerd onderwijsprogramma op te zetten voor verschillende doelgroepen en multidisciplinair onderzoek op het gebied van pensioenen en pensionering te stimuleren. 'In onze eerste drie jaar was de focus vooral gericht op de nationale positionering,' aldus Van Soest. 'We werken nauw samen met de zeven Nederlandse universiteiten die in Netspar participeren, maar ook met het Centraal Planbureau en het Centraal Bureau voor de Statistiek. Maar in de komende periode gaan we ons ook meer internationaal oriënteren. We deden dat al op kleine

schaal door samen te werken met onderzoekers over de hele wereld, onze research fellows, maar in de periode 2008-2011 willen we dat verder uitbouwen. Netspar is door de European Science Foundation gevraagd om het voortouw te nemen in het opstellen van een onderzoeksagenda op het terrein van vergrijzing en pensionering. Daarvoor werken we onder andere samen met het Center for Economic Policy Research (CEPR) in Londen.'

Op het gebied van dataverzameling is Netspar betrokken bij de Survey of Health, Aging and Retirement in Europe (SHARE). Aan dit onderzoek

LUUK SCHREVEN

Toekomst voor Historische Steekproef Nederland

Op vrijdag 11 april 2008 werd in Amsterdam het programma *Life Courses in Context* afgesloten met een wetenschappelijk congres (zie ook pagina 2). Na afloop van dit eerste project in de humaniora dat een NWO-Groot subsidie kreeg blijkt er aan perspectieven voor de toekomst geen gebrek.

'Het *Life Courses in Context* project brengt enerzijds de levenslopen in beeld van veertig duizend Nederlanders geboren tussen 1863 en 1922,' zegt Kees Mandemakers, drijvende kracht achter de Historische Steekproef Nederland (HSN) bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG). 'Anderzijds bieden de gedigitaliseerde volks- en beroepstellingen uit de periode tussen 1859 en 1947 een maatschappelijke achtergrond waartegen de levenslopen geprojecteerd kunnen worden.' In *Life Courses in Context* worden namelijk twee dataverzamelingen gecombineerd: de HSN, waarin de levenslopen op basis van de burgerlijke stand en de bevolkingsregisters zijn verzameld, en de gedigitaliseerde volkstellingen. 'Voor de HSN zijn we ongeveer twintig jaar geleden met een plan begonnen, zegt Mandemakers, 'en vanaf begin jaren negentig zijn de eerste pilots in de gegevensverzameling uitgevoerd. Het doel is om een longitudinale database in te richten waarmee maatschappelijke vragen over een langere termijn beantwoord kunnen worden. In totaal hebben we nu circa 75 duizend levenslopen ingevoerd.'

Op het congres in Amsterdam werden analyses gepresenteerd op

basis van een eerste release van twintigduizend levenslopen uit de HSN databank. 'We plannen dit jaar nog twee data releases, één in juli en één in december. Daarnaast willen we in oktober een versimpelde dataset via het internet beschikbaar stellen.'

Voor de toekomst ziet Mandemakers verschillende mogelijkheden om de HSN uit te breiden: 'In de eerste plaats willen we de levenslopen tussen 1812 en 1863 toevoegen zodat de HSN dan de periode van 1812 tot en met 1922 bestrijkt. Daarnaast willen we de samenwerking met de burgerlijke stand database Genlias uitbouwen om over tien jaar mogelijk uit te komen op een complete gezinsreconstructie van Nederland. Daarvoor is subsidie bij de KNAW aangevraagd. Ook is er NWO-subsidie beschikbaar gekomen om samen met vergelijkbare programma's in het buitenland tot een gezamenlijk internationaal datamodel te komen. Tenslotte hebben we een nieuwe NWO-Groot aanvraag ingediend, SPAN geheten (Spanning Past and Present). Het gaat daarbij om een samenwerkingsverband met het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut om op basis van de HSN en de *Netherlands Kinship Panel Study* een grote geïntegreerde database te maken met voor de HSN ook meer informatie over de moeders en directe familieleden van de onderzoekspersonen.' Als het SPAN-project de gewenste subsidie krijgt zal een waardevolle longitudinale database ontstaan met informatie over levenslopen tussen 1812 en 1990. Eind juni volgt de uitslag. (LS)

Geodata voor de wetenschap: studiedag en survey

Twee initiatieven op het gebied van geo-informatie zijn de studiemiddag 'Geodata op de kaart gezet' op 20 juni en een survey-onderzoek naar de stand van zaken op het gebied van de behoefte en het gebruik van geodata.

Geodata of geo-informatie is een verkorte naam voor geografische databestanden of informatie met een ruimtelijke component, een verwijzing naar een plek op de aarde. Het gaat bijvoorbeeld om informatie over

een gebied, een perceel, een kanaal of een stad. Geodata wordt uiteraard meestal in de vorm van een kaart gepresenteerd. In een geografisch informatie systeem (GIS) kunnen digitale kaartlagen worden gecombi-

neerd met elkaar en met tabellen die informatie over de ruimtelijke objecten bevatten, zoals bodemgebruik, bevolkingsaantallen, eigendom of vervoersgegevens. Geodata zijn van groot belang voor onderzoek en beleid.

Er zijn in Nederland tal van producenten, aanbieders en gebruikers van geografische databestanden, bijvoorbeeld overheidsdiensten, bedrijven en wetenschappelijk onderzoekers. Maar het aanbod is onoverzichtelijk en de toegang tot geodata is voor onderzoekers vaak lastig. Data Archiving and Networked Services (DANS) tracht de toegankelijkheid en het gebruik van geodata voor wetenschappelijk onderzoek te stimuleren.

Op de studiemiddag, die DANS in Utrecht organiseert samen met de faculteit Geowetenschappen in die stad en GeoNovum, kijken vooraanstaande sprekers uit binnen- en buitenland naar de manieren waarop geodata ter beschikking wordt gesteld en gebruikt. In een afsluitende forumdiscussie komt de vraag aan de orde hoe de toegang tot geodata voor de wetenschap verder kan worden verbeterd. Dit gebeurt aan de hand van een inventarisatie en survey van geodata. De survey is uitgevoerd in de laatste twee weken van mei 2008. Beide initiatieven zijn onderdeel van het DANS-project 'AlfaGeo' dat gedeeltelijk gefinancierd wordt door het project Ruimte voor Geo-Informatie. (René van Horik)